

Tractatvs De Pensionibvs Ecclesiasticis

Tonduti, Pierre François de

Lugduni, 1671

Cap. LI. De pluribus exceptionibus quæ opponi possunt in iudicio pensionis, tam Summariissimo quam executiuo, vel quæ ad aliud iudicium remittendæ sunt, veluti nullitatis, vel non expressi veri ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98356](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98356)

tamen nec. habet locum quando agitur de eo qui est in possessione exigendi: & hoc modo intelligenda sunt *decis.* 674. Seraphin. & 567. *part. 2. recent.* vt aduertit Additio Bara. in *decis.* 591. n. 10. Ex quibus patet non contrariari dictam *decisionem* Seraphin. 564. supradictae resolutioni, quod non obstantibus dictis clausulis, dummodo remaneant centum, &c. vel postquam Clericali charactere fue-

rit insignitus; pensionarius in sua possessione manuteneri debeat non iustificato dictae conditionis euentu: quia *decisio* illa loquitur in terminis executionis Literarum Apostolicarum, ex quarum ventre resultat exceptio; nos autem agimus in summariissimo possessorio: quae duo multum inter se differunt, vt mox ostensum fuit, & in puncto Rota *decis.* 352. n. 22. & 23. *p. 4. recent. tom. 2.*

CAP V T L I.

ARGVMENTVM.

DE variis exceptionibus quae opponi possunt in iudicio petitionis pensionis summariissimo, vel executiuo: vel quae in eo ad aliud iudicium remittenda sunt, veluti nullitatis, vel non expressi veri valoris beneficii. Quid de exceptione extinctionis pensionis? concluditur per eam non retardari manutentionem, nisi sit omnino clara; praesertim si de ea non constet nisi per depositiones testium. Exceptionem compensationis non retardare solutionem pensionis, quando illa fuit reseruata loco alimentorum, vbi agitur de alimentis futuris, qualia sunt omnia debita à die litis motae; & in hac materia plures & diuersi casus considerantur & resoluntur.

SVMMARIVM.

1. Exceptiones requirentes altiore indagine non admittuntur in iudiciis possessorijs, sed reseruantur ad plenarium, vel ad petitorium.
2. Exceptio nullitatis pensionis non admittitur in possessorio.
3. Exceptio rei iudicata non impedit manutentionem Pensionarij in quasi possessione exigendi, si causa restitutionis in integrum fuerit commissa, donec illud iudicium fuerit terminatum.
4. Exceptio non expressi valoris beneficii, quamvis probata in prima instantia, non impedit manutentionem Pensionarij qui appellauit.
5. Exceptio extinctionis pensionis si non sit clara, non impedit manutentionem Pensionarij.
6. Exceptio professionis Pensionarij in aliquo Ordine Religioso, non dicitur clara ad impediendam illius manutentionem in quasi possessione exigendi.
7. Exceptio quod pensio cessauerit per ademptionem Parochialis, resultans ex ipsis Literis reservationis, retardat manutentionem si in concessione ita expressum fuerit.
8. Extinctio declarata per sententiam latam vigore depositionis testium, si ab illa fuerit appellatum, non retardat manutentionem.
9. Instrumenta antiqua in quibus potest esse probabilis dubitatio, equiparantur probationi per testes, & non impediunt manutentionem.
10. Exceptio extinctionis annui redditus, non retardat manutentionem illius, cui debetur census, si non sit clara.
11. Exceptio compensationis non admittitur, quando pensio fuit reseruata loco alimentorum.
12. Generalis est Regula, exceptionem compensationis non esse admittendam in causa alimentorum.
13. Sicut nec in subsidio charitativo loco alimentorum assignato.
14. Dum agitur de alimentis futuris non datur appellatio suspensiu.
15. Futura dicuntur alimenta quae debentur à die litis motae.
16. Futurorum alimentorum causa, est summaria,

& tractanda simpliciter, & de plano.

17. Pensionis petitio admittit compensationem, si agatur de alimentis praeteritis, secus si de futuris.
18. Via executiu quando competat Pensionario pro pensionibus praeteritis, & etiam competat hereditibus Pensionarij.
19. Compensatio admittitur aduersus petitionem pensionis si sit liquida, & agatur de debito aequo priuilegiato.
20. Compensatio pensionis indebitae soluta, opponi potest Pensionario, quamvis ageretur de alimentis.
21. Rescissa transactione super alimentis, ea quae vigore talis transactionis soluta fuere compensantur.
22. Si quis plus soluerit quam deberet pro pensione, illud repetit, aut compensat cum futuris pensionibus.
23. In interdicto recuperanda possessionis admittitur reuocamentum procedens ex causa pariter priuilegiata.
24. Exceptio compensationis aduersus Pensionarium agentem in vim obligationis Cameralis, admittenda est si sit liquida.
25. Etiam in summariissimo possessorio pensionis admittitur exceptio compensationis, si de ea liquido, & in promptu constat.

NOtandum est, quod in hoc iudicio non admittuntur exceptiones requirentes altiore indagine, sed reiciuntur ad iudicium petitorium, Verall. *decis.* 326. *part. 1. Rota in rec. decis.* 387. n. 4. quod generaliter obtinet in quibuscunque iudicijs possessorijs, vt plurimos allegans testatur bon. mem. D. Argel. in *tract. de acquir. possess. quest.* 2. artic. 1. n. 26.

Vnde exceptio nullitatis non admittitur in hoc iudicio possessorio pro pensione intentato, Gig. de pens. *quest.* 35. num. 9. Couar. lib. 2. var. *resolut.* cap. 1. num. 9. Cassador. *decis.* 4. num. 8. de *descript.* Rota *decis.* 436. num. 1. *part. 3. recent.*

Item non admittitur in hoc iudicio summariissimo pro solutione pensionis intentato exceptio, vel petitio restitutionis in integrum intentatae per Pensionarium aduersus sententiam transactam in iudicatum, per quam pensio fuerat declarata nulla, siquidem cum restitutio in integrum omnia

Tract. de Pension. Eccles. Cap. LI. 147

omnia reponat in pristinum statum, illa pendente pensionarius est manutenendus, vt fuit decifum per Rotam decif. 350. in fine. versic. non obstat, p. 1. diuersi. vbi licet Pensionarius fuisset condemnatus, & sententia, per quam pensio fuerat declarata nulla, transitum fecisset in rem iudicatam; nihilominus tamen quia Pensionarius obtinuerat causam restitutionis in integrum committi, fuit ordinatum, ipsum esse manutenendum in quasi possessione exigendi, donec Causa restitutionis in integrum fuisset finita. Idemque tuetur Rota decif. 382. num. ult. versic. cessabat difficultas, p. 4. recent.

4. Secundo: exceptio non expressi veri valoris beneficii, non debet admitti in hoc iudicio summariissimo, pro manutentione in pensionis extinctione intentato: quia licet in prima instantia Titularis bene suam intentionem probauerit super beneficii valore minore quam fuerit expressum, tamen Pensionarius in alia instantia potest istas probationes impugnare & elidere, quare interim manutenendus est, quia probatio non excludit probationem; Curt. iun. in l. admonendi, num. 65. de iur. iur. Surd. consil. 135. num. 94. & ita in terminis pensionis dicit Gratian. discept. forens. cap. 948. num. 13.

5. Tercio, quod attinet ad exceptionem extinctionis pensionis, certum est illam non impedire manutentionem Pensionarij, si non sit clara, & altiore requirat indaginem; veluti si opponatur, Pensionarium emisisse professionem in Ordine Regulari, per quam professionem certum est pensionem extinctam censeri, vt suo loco demonstrabimus: & tamen quia ista exceptio non est clara, quia potest fieri quod Pensionarius fuerit dispensatus ad obtinendam pensionem non obstante professione, vt per Gig. de pens. quest. 17. num. 7. in fine, ideo per talem exceptionem non retardatur manutentio tanquam requirens altior rem indaginem; Verall. decif. 321. p. 1. Aliud est, si exceptio illa extinctionis pensionis sit clara: veluti quando resultat ex ventre Literarum, in quibus dictum fuerat, quod si aliam Parochialem assecutus fuerit, pensio eo ipso cesseret, & successores ad illam minimè teneantur; prout in casu decif. 617. part. 1. recent. hoc enim casu, exceptio extinctionis non dicitur altiore indaginem requirere, cum ex ipsa Literarum reservationis inspectione oriatur: Idque resolutum fuit non obstantibus iis, quæ prius decisa fuerant in decif. 537. part. 3. recent. quæ decifio fuit per prædictam reuocata.

8. Quod si constaret de extinctione pensionis per publicum instrumentum cessionis illius, aut extinctionis, hoc sufficeret, nec satis esset quod extinctio fuisset per sententiam declarata vigore testium desuper examinatorum: quia si sententia illa fuisset per appellationem suspensa, exceptio extinctionis requireret altiore indaginem, & ideo non retardaret manutentionem: Rota decif. 386. part. 4. recent. tom. 2. num. 54. & 55. Maxime verò quando extinctionis probatio fundatur in depositionibus testium, cum enim probatio probationem non excludat, & depositio illorum testium possit infirmari, vel per obiectis contra personas & dicta testium, vel per testes contrarium deponentes, probatio illa non debet admitti in iudiciis possessorijs, sed ad petitorium reicienda est. D. Argell. de acqu. possess. q. 2. art. 5. n. 57. secundum impressionem Lugdunensem, post Contard. in l. unica, C. si de Sanleger. de Pensionib.

moment. possess. limit. v. 2. n. 8. in fine. versic. 2. aliud iuris esset. & vbi dicit, illud etiam obtinere, quando producuntur instrumenta antiqua in quibus adesse potest probabilis dubitatio; Personal. de adipiscend. possess. n. 308. cum pluribus alijs per D. Argell. allegatis. Cum igitur pensionis extinctio non præsumatur, sed onus probandi incumbat alleganti, vt dicit Seraph. decif. 1088. n. 1. Marches. de commiss. appell. in causis pens. p. 1. §. 2. n. 11. fol. 580. sequitur, quod si non probetur per claras & euidentes probationes incontinenti factas, illam opponens in hoc iudicio possessorio admittendus non est, & pro vt dicitur in simili de existente in quasi possessione exigendi censum, cui si opponatur exceptio extinctionis census, non impeditur manutentio, quando extinctio non est certa & indubitata; Cenc. de censib. quest. 91. num. 30. post Cassador. decif. 10. num. 7. & Verall. decif. 321. p. 1.

Quarto, exceptio compensationis non admittitur in hoc iudicio, quando (vt plerumque fit) pensio fuit reseruata loco alimentorum, l. 3. C. de compensat. Surd. de aliment. tit. 8. priuileg. 3. n. 5. Gig. de pens. q. 92. n. 4. faciunt tradita per ipsum, q. 45. num. 9. Gratian. discept. forens. cap. 728. num. 36.

Et quod generalis sit Regula, quod in causis alimentorum non est admittenda compensatio, probatur in l. in ea que, 3. C. de compensat. licet ibi Glossa in verbo, alimentorum, restringat dispositionem illius legis ad alimenta alicui seruienti Reipublicæ debita; sed generaliter in materia alimentorum locum non esse compensationi, fatentur omnes DD. & nominatim Surd. de aliment. tit. 8. priuileg. 3. num. 5. Faber in §. in bona fidei 19. Institut. de actionib. columna penult. versic. nunquid possit opponi, Sebast. Med. de compens. part. 1. q. 14. n. 1. Peregrin. de iure ficti, lib. 6. tit. 7. n. 15. in fine, Cod. Fabr. sub tit. de compensat. definit. 7. Idemque locum habet in subsidio charitativo imposito ratione alimentorum, Surd. d. tit. 8. priuileg. 3. num. 6. Quod est verum quando agitur de alimentis futuris, secus si agatur de præteritis, quæ non habent idem priuilegium, Carol. de Grass. in tract. de except. cap. 16. num. mibi 48. & Vnde quando agitur de alimentis futuris, etiam officio Iudicis debitis, non datur appellatio suspensiuæ, secus est si ageretur de alimentis præteritis: Ruginell. de appell. cap. 2. §. 3. num. 171. Rota diuers. decif. 764. num. 1. & futura dicuntur omnia alimenta debita à die litis motæ: Ruginell. ibid. n. 273. Scacc. de appellat. quest. 17. limit. 7. num. 15. Salgad. de Reg. protect. part. 1. cap. 1. Verall. decif. 24. part. 1. Vincent. de Franch. decif. 605. per totam. & Et quando agitur de alimentis futuris, causa est summaria, & tractanda & cognoscenda simpliciter & de plano: l. si quis à liberis, §. 2. ff. de lib. agnoscendis: sed si agatur de præteritis, causa est ordinaria; Alberic. in l. cum hi, ff. de transact. & ideo in terminis pensionis, dum agitur de compensatione admittenda, plures casus considerari debent.

Primus est, quado agitur de pensione debita pro alimentis præteritis, videlicet decursis ante litem motam; & tunc admittenda erit compensatio debiti liquidi, opposita per possessorem beneficii; quamvis non admitteretur pro futuris terminis pensionis loco alimentorum assignata: vt in proprijs terminis distinguit Monald. conf. 62. n. 9. & ad quod bene facit resolutio Gigant. de pens. questione 51. num. 29. vbi dicit, quod si agatur de pensione decursa, causa non est ex se summaria; sed si de futura & decurrenda, distinguit, quia aut

N a pensio

pensionem decursam, & non solutam Pensionarius exigit à Rectore beneficij qui consensit illius reservationi, & tunc contra illum executiue proceditur, sicut & contra successorem in beneficio pensione grauato, intimatis tamen prius Literis; sed si agatur de pensionibus præteritis contra hæredem defuncti possessoris (dum viueret) beneficij grauati, tunc proceditur via ordinaria, quia sunt pensiones præteritæ, & quoad illas cessat priuilegium alimentorum. Idemque dicendum, quando hæredes Pensionarij defuncti agunt pro pensionibus decursis in vita illius: quod intelligendum est, nisi ageretur de obligatione Camerali, cuius executio datur etiam contra hæredes illius, qui sic obligatus reperitur; Gallef. de obligat. Camer. quæst. 4. & ibi Zacch. num. 8.

19 Secundus casus est, quando agitur de compensatione adeo priuilegiata, sicut ipsa petitio pensionis; veluti si pensio debeatur in vim obligationis Cameralis præstitæ per Titularem, & debitum, quod petitur compensari, oriatur similiter ex obligatione Cameræ iurata, & liquida, non requirente altiore indaginem; quia inter æqualiter priuilegiata, procedendum est viâ ordinariâ, l. sed si milites, §. coequalitas, ff. de excusat. tutor. Bartol. in l. fin. num. 21. versic. aut comparat aliquis: C. de edict. Diui Adrian. Rota apud Zacch. de oblig. Camer. decis. 89. num. 5. Idem Zacch. q. 18. numero 20.

20 Tertius casus est, quando solutio pensionis in vna causam facta conuertitur in aliam, & illa propter quam solutum est, ex postfacto resoluitur, & datum indebitè compensatur in eo quod debetur, tunc sine dubio opponi potest compensatio, etiâ si agatur de causa fauorabili pensionis data ad alimenta: text. est in l. & post rem indicatam, §. 1.

21 & ibi Bartol. & alij, ff. de transact. §. vbi dicitur, quod si transactio facta fuerit super alimentis alicui in vltima voluntate relictis absque decreto Prætoris, & alimenta vigore illius transactionis præstita fuerint, illud quod solutum fuit debet compensari cum alimentis in futurum præstandis,

22 quamvis transactio non sit legitime facta: §. &

ideo si Titularis pensionem plus debito per aliquot annos exsoluerit, non solum habet repetitionem per conditionem indebiti, vt decidit Rota post tract. Zacchia de oblig. Camer. decis. 15. num. 1. quia in omni actu solutionis semper videtur inesse tacita conditio repetendi quatenus indebitè solutum fuerit; l. final. §. item quæstum est, ff. de condict. indeb. (vbi quod pactum de non mouendo controuersiam soluenti non impedit repetitionem summarum indebitè solutarum) sed etiam potest illas pensiones indebitè solutas compensare, vt probat Monald. conf. 62. num. 6. dicens ad hoc facere dictum Felin. in cap. suborta, num. 2. ad finem, de sent. & re iudic. §. vbi quod licet compensatio opponi non possit aduersus executionem rei iudicatæ super interdicto recuperandæ possessionis; dicit tamen non habere locum, quando reconuentio descendit ex causa pariter priuilegiata, & tunc vnum debitum cum alio compensatur: vnde idem dicendum est quando compensatio oritur propter alias pensiones indebitè solutas.

Quartus est casus, quando agitur de instructo iurato, & Camerali obligatione firmato: & tunc licet sit controuersia inter DD. vtrum compensatio opponi possit; & non posse obferuetur ex stylo Curie Romanæ; tamen verius & receptius est, hoc casu compensationis exceptionem admittendam esse, quando est liquida, & incontinenti probata, non obstante iuramento & obligatione Camerali, Marefc. lib. 2. resolut. c. 121. num. 54. Gallef. de obligat. Camer. quæst. 18. num. 9. & ibi Zacchias num. 18. cum pluribus alijs allegatis per Add. ad Burat. decis. 77. num. 7.

Quintus casus est, quando Pensionarius qui est in quasi possessione exigendi pensionem, intentauit iudicium summarissimi possessorij; & tunc si exceptio compensationis sit illiquida aut turbida, vel altiore requirat indaginem, non debet impedire manutentionem; secus si clara sit, vel liquida, cum hoc casu vim habeat solutionis, vt probatur ex notatis per Porth. de manut. obseru. 65. n. 4. Cenc. de censib. q. 91. n. 28. versic. vel exceptio.

CAPVT LII.

ARGVMENTVM.

DE pluribus alijs exceptionibus, videlicet de exceptione non iuris Pensionarij nullitatis pensionis reservatæ super beneficio incompatibili; quod Pensionarius non sit Clericus, vel ab alieno Episcopo tonsuratus; quod Titularis à censuris propter paupertatem sit excusandus; & quod Pensionarius adeptus fuerit possessionem eiusdem beneficij pensione grauati. Incompatibile beneficium retinens priuatur vtroque beneficio, nec potest resignare, aut pensionem reservare: Illud verò dimittens nec pensione grauare potest. Dimissio vtrum coram Notario facta valeat. Defectus Clericatus vtrum obici queat in possessorio? & is quomodo probetur? Paupertas excusat à censuris. Consolidatio pensionis cum titulo dolosè facta nocet Pensionario, & vtrum id procedat si adsit scientia sine dolo.

S V M M A R I V M.

1 Exceptio non iuris Pensionarij quibus casibus admittatur.

2 Pensionarius qui est in possessione, manutenendus est, non obstante exceptione non iuris.

3 Exceptio non iuris non impedit manutentionem, nisi de ea constet per confessionem, aut rem indicatam.

4 Exceptio nullitatis procedere potest ex pensionis reservatione facta super beneficio incompatibili adepti.

5 Retinens